

ETNOLOŠKI VEČER

Pogovor z Murkovo nagrajenko Marijo Klobčar

Eden zadnjih dogodkov, ki ga v letu pripravi Slovensko etnološko društvo, je pogovor z Murkovim nagrajencem oz. nagrajenko. Tudi letos bi bilo tako, če ne bi načrtov prekrizala epidemija. Ne le da ni bilo slovesne podelitve Murkovih nagrad in priznanj, tudi predstavitev nagrajenke se je prenesla v januar in, kot večina javnih dogodkov, tudi na splet.

Komisija za Murkovo nagrado, priznanja in listine Slovenskega etnološkega društva je za leto 2020 na podlagi prispelih predlogov Murkovi listini podelila Pevskemu društvu Cintare in Matjažu Brojanu. Najvišje priznanje, Murkovo nagrado za leto 2020, je prejela doc. dr. Marija Klobčar. Sedmega januarja 2021 ob 18. uri smo pogovor z letošnjo nagrajenko in njeno predstavitev spremljali kar prek spletne aplikacije, in sicer iz Šalamunovega centra Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti na Cankarjevi 5 v Ljubljani. Pogovor je potekal kot potovanje med nagrajenkinim zasebnim in strokovnim svetom.

Že uvodoma se je izkazalo, da jo je pesem že zelo zgodaj zaznamovala. Vzrok za njeno še danes dvojno ime Marjanca in Marija je znana popevka *O, Marijana*, ki je bila v času njenega otroštva izjemno priljubljena. Oče jo je po tej popevki poimenoval Marjanca, takratni mekinjski župnik pa jo je krstil za Marijo. In kot sama pravi, se je uradnega imena Marija, kljub temu da jo večina pozna kot Marjanca, sčasoma le nekako privadila.

Njene rodbinske korenine segajo v osrednjo Slovenijo, natančneje v Kamnik po materini in v Prekmurje po očetovi strani. Mati, akademska slikarka, je bila priznana slikarka v podjetju, kjer so izdelovali kamniške majolike. Tako je ta kreativni umetniški duh prešel tudi na Marijo, ki si je že v času šolanja med počitnicami s poslikavami majolik služila postranski zaslužek. Ta želja po ustvarjanju, kot je povedala, je ni zapustila niti do danes.

Če je bila njena mati bolj umetniškega duha, pa je oče poskrbel, da je Marija pristala na etnologiji. Kot

* Tomaž Simetinger, dr. etnologije, samostojni podjetnik; tomaz.simetinger@gmail.com.

jezikoslovec je večkrat beležil besedišče in druge prekmurske kulturne prvine ter bil zelo povezan tudi z etnologom dr. Vilkom Novakom. Prav ta tesna povezava med očetom in prof. Novakom pa je Marijo po skoraj naključju pripeljala do vpisa na študij etnologije. Že na poti iz Kamnika v Ljubljano, kamor se je šla vpisat na študij slovenščine in francoščine, ji je oče predlagal, naj gre raje študirat etnologijo. Njegove besede so se uresničile in leta 1997 je Marija Klobčar tudi doktorirala z disertacijo *Kamničani med izročilom in sodobnostjo*.

Med dobro uro trajajočim pogovorom je sama večkrat poudarila svoj socialni čut, ki jo je spremljal že od otroštva. Tega je vedno znala preplesti tudi s strokovno potjo, zato so med drugim v njenem fokusu vedno vprašanja razmerij med bogatimi in revnimi, med delavstvom in meščanstvom, med urbanim in ruralnim itn. Brez dvoma, kot potrjuje tudi sama, je na to močno vplival tudi njen profesor dr. Slavko Kremenšek. Plod tovrstne strokovne usmeritve in fokus iskanja razlik med družbenimi skupinami je njena monografija *Kamničani med izročilom in sodobnostjo: Življenje Kamniških meščanov od leta 1880 do druge svetovne vojne*, ki je izšla leta 1998.

Med zgodnejšimi deli, ki jih je podpisala, je bila *Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja: 20. stoletje: Občina Domžale*. Leta 1989 izdano delo je osredinjeno predvsem na območje Domžal, kjer je med letoma 1996 in 1998 delovala kot pooblaščenca sodelavka Zavoda za varstvo kulturne dediščine Kranj. Tega obdobja v njenem življenju ni zaznamovano le strokovno delovanje, ampak tudi ustvarjanje družine. Marija Klobčar je namreč mati petih otrok in, kot je povedala, je bilo potrebe velike družine večkrat zelo naporno usklajevati z zahtevami službe. Temelj etnološkega raziskovalnega dela, terenska izkušnja, je ključna tako za razumevanje, dokumentiranje, raziskovanje kot delovanje etnologa in kulturnega antropologa. Vsak raziskovalec do terena vzpostavi svoj odnos. Marija Klobčar je ena tistih etnologij, ki se je na svojem terenu večkrat vračala k istim skupnostim in posamezni-

kom ter tako sčasoma zgradila drugačen pogled na raziskovane pojave. Kot pravi sama, so ji domačini včasih šele po večkratni vrnitvi povedali določene prej neznanе informacije. Tak prostor njenega nenehnega terenskega vračanja je bil Kamnik z okolico. Tukaj je tudi nastalo njeno delo *Na poti v Kamnik* (2016). Etnološko-folkloristična študija omenjenega okolja se pogloblja v odnose med različnimi družbenimi skupinami in jih odstira skozi preteklih 200 let. Leta 2017 je zanjo prejela tudi nagrado Odlični v znanosti. Istega leta je knjigo dopolnila še z izborom pesmi na zgoščenci *Hodili so jih poslušat*.

Še globlje v glasbeno-pesemsko zgodovino ustvarjanja nas popelje Marijina zadnja študija *Poslušajte štimo mojo* (2020). Leta 2020 je zanjo prav tako prejela nagrado Odlični v znanosti. Delo odpira različne poglede na medsebojne odnose med kmečkim prebivalstvom in plemstvom, tehnične inovacije pri posredovanju informacij, služenje z izvajanjem in uprizarjanjem pesmi, fascinacijo nad nasiljem, vpliv naravnih nesreč na glasbeno-pesemsko ustvarjalnost. Fenomen potujočih godcev je močno zaznamoval razvoj glasbe tudi na današnjem slovenskem etničnem ozemlju. V nekaterih primerih se je, kot ugotavlja avtorica, iz predfevdalnega časa prenesel vse do sodobnih godčevskih praks. H kompleksnosti nastajanja glasbeno-pesemske krajine skozi čas in prostor se Marija Klobčar v svojem raziskovanju nenehno vrača. Ob tem ji, kot je povedala, raziskovanje in pisanje pobereta veliko moči, zato se v takih trenutkih najraje zateče na vrt, kjer jo stik z zemljo napolni z novimi idejami in energijo. Zdaj pa se že ozira k novim projektom. Njene raziskovalne poti jo bodo še naprej vodile k raziskovanju različnih na glasbeno izročilo in ustvarjanje nevezanih naravnih pojavov, kot so potresi in nastanki ali usihanje jezer.

Večerni pogovor je začela in ga tudi končala predsednica SED Alenka Černelič Krošelj. Poleg zahval in dobrih želja v novem letu je vsem predala tudi pozdrave prof. Slavka Kremenška, skupaj z željo, da se čim prej srečamo tudi v živo.

